

RED STAR LINE

a documentary film by Daniel Cattier & Fabio Wuytack

RED STAR LINE SCENARIO & REGIE DANIEL CATTIER & FABIO WUYTACK EEN PRODUCTIE VAN OFF WORLD
EKLEKTIK PRODUCTIONS, VRT-CANVAS, RTBF EN CASAKAFKA GENRE DOCUMENTAIRE LENGTE 3 x '50 & 1 x '90

UITZENDING OP 1, 8 en 22 oktober op CANVAS, telkens om 21u10

BEKIJK DE TRAILER OP www.vimeo.com/74396106 of vraag de link naar aflevering 1 op maarten@offworld.be

Tussen 1873 en 1934 vervoerde de Belgische scheepvaartmaatschappij Red Star Line om en bij de 2 miljoen migranten van Antwerpen naar New York.

Wat de Red Star Line uniek maakt is dat deze maatschappij tijdens haar rijke geschiedenis vooral Oost-Europeanen naar de Verenigde Staten vervoerde, waarvan velen van joodse origine waren.

Hierdoor was Antwerpen in die dagen de belangrijkste passagiershaven van Europa.

De documentairereeks brengt een mozaïek van menselijke migratieverhalen. Op Ellis Island, het eiland voor New York waar destijds alle migranten aankwamen, worden audiotapes bewaard met meer dan 2000 interviews met mensen die getuigen over de belangrijkste reis van hun leven. Met deze originele geluidsopnames bezoeken we de nazaten in Amerika van deze Red Star Line-passagiers. Samen met hen ontdekken we waarom ze hun hebben en houden verlieten, hoe ze naar Antwerpen reisden, hoe de RSL hen over de oceaan naar New York bracht, en hoe ze een nieuw leven probeerden op te bouwen aan de andere kant van de oceaan.

internationale titel: **RED STAR LINE**

formaat: HD - 3 x '50 minuten series - 1 x '90 minuten documentaire

Tranzyt Antwerpia - boek van Pascal Verbeken met foto's van Herman Selleslags, in samenwerking met De Bezige Bij en het RSL-Museum

gesproken talen: Engels, Nederlands

taalversies: Nederlands, Engels, Frans, Tsjechisch

plaatsen van opname: **Europa:** Antwerpen, Charleroi, Krakau
USA: New York, Detroit, Charleroi, Miami, Boston, Chicago

scenario: Daniel Cattier

regie: Daniel Cattier & Fabio Wuytack

verteld door: Björn Soenens

coproductie partners: **België:** VRT-Canvas & RTBF, Eklektik Productions, Red Star Line Museum
Vlaams Audiovisueel Fonds, Casakafka Pictures.
Verenigde Staten: Ellis Island Museum New York

met steun van: Het Vlaams Audiovisueel Fonds, le Centre du Cinéma de la Fédération Wallonie-Bruxelles, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Wallonië, de Tax Shelter van de Federale Overheid en het Media+ Programma van de Europese Gemeenschap.

betrokken omroepen: VRT-Canvas & RTBF (België), TVP Kultura & Planete (Polen), LTV (Letland), RTV (Slovenië), Ceska Televize (Tsjechië)

KORTE SYNOPSIS

Red Star Line, is een 3-delige documentairereeks van Daniel Cattier en Fabio Wuytack rond de legendarische Belgische rederij Red Star Line, die tussen 1873 en 1934 meer dan twee miljoen migranten van Antwerpen naar New York vervoerde.

Door de vele misoogsten, oorlogen en religieuze conflicten zagen veel Europeanen, waaronder ook ongeveer 200.000 Belgen, zich gedwongen om hun vertrouwde grond te verlaten. Wat de Red Star Line uniek maakt is dat de scheepvaartmaatschappij tijdens haar rijke geschiedenis vele Oost-Europeanen naar de Verenigde Staten vervoerde, waarvan velen van joodse origine waren. Door de passage van al die migranten kon Antwerpen in die dagen uitgroeien tot één van de belangrijkste passagiershavens van Europa.

De grenspost op Ellis Island, het eiland voor New York waar destijds alle migranten aankwamen en werden gekeurd alvorens ze de Verenigde Staten mochten betreden, is vandaag een prestigieus museum. Hier worden de tapes bewaard van het Oral History Program: Meer dan 2000 interviews met mensen die vertellen over de belangrijkste reis van hun leven.

De documentairereeks brengt een mozaïek van menselijke migratieverhalen. Met de originele geluidsopnames bezoeken we de nazaten in Amerika van deze Red Star Line-passagiers. Zij horen vandaag de tapes met de getuigenissen van hun groot- of overgrootouders voor het eerst. Samen met hen herbeleven we de persoonlijke levensweg van de migranten en proberen we antwoord te vinden op vragen als: 'Waarom zagen zoveel Europeanen zich gedwongen hun land te verlaten?', 'Hoe reisden ze naar Antwerpen om hun helse overtocht naar New York te beginnen?', 'Hoe probeerden ze een nieuw leven op te bouwen in de Verenigde Staten?'

Red Star Line is meer dan een louter historische documentaire. Migratie is van alle tijden en de kracht en emotie die uitgaat van deze historische migratieverhalen brengen de hele geschiedenis wel heel dichtbij. Met Red Star Line keren we terug in de geschiedenis om het heden beter te begrijpen.

SYNOPSIS AFLEVERING 1: HET VERTREK

Margaret Roets, een kranige oude dame met Vlaamse roots, geeft nog steeds met veel passie een Vlaams krantje uit in Amerika, The Gazette of Detroit. Haar ouders verlieten West-Vlaanderen voor een nieuw leven aan de andere kant van de oceaan. Vandaag probeert zij de afkomst en de verhalen van de vele migranten uit Europa te reconstrueren met haar immense verzameling doodsprentjes.

Vanaf 1850 tot net na de Eerste Wereldoorlog vertrokken miljoenen Europeanen naar de Verenigde Staten op de vlucht voor armoede en oorlog. Ze koesterden allen de hoop op een nieuw en beter leven. De Belgisch-Amerikaanse rederij Red Star Line vervoerde in haar 60-jarig bestaan meer dan 2 miljoen Europeanen van Antwerpen naar Amerika.

Ellis Island, het eiland voor New York waar destijds alle migranten aankwamen en werden gekeurd alvorens ze de VS mochten betreden, is vandaag een veelbezocht museum. Hier worden de tapes bewaard van het Oral History Program: Meer dan 2000 interviews met mensen die vertellen over de belangrijkste reis van hun leven.

Met deze originele geluidsopnames bezoeken we de nazaten in Amerika van deze Red Star Line-passagiers. Zij horen vandaag de tapes met de getuigenissen van hun ouders of grootouders voor het eerst. Samen met hen herbeleven we de persoonlijke levensweg van de migranten en waarom zij geen andere uitweg zagen dan hun vertrouwde Europese grond te verlaten.

Door de uittocht van al deze Europeanen braken gouden tijden aan voor de grote rederijen. Er werden schepen gebouwd met een omvang als nooit tevoren. Ook de Red Star Line wou een deel van deze migranten aantrekken en bouwde daarvoor een uitgebreid netwerk uit van verkoopsagentschappen, en dit vooral in Oost-Europa.

David McKay is de kleinzoon van Louis Wallot, een glasarbeider uit Charleroi. Louis Wallot verliet België voor de Verenigde Staten na de onlusten van 1886, waarbij de glasarbeiders hun ongenoegen over hun lage lonen en onmenselijke werkomstandigheden afreageerden op de glasfabrieken en hun bazen. Hij en vele andere arbeiders hadden meer dan genoeg van hun uitzichtloze situatie en verlieten België.

De Joden beleefden harde tijden in Oost-Europa. Ze werden verplicht in joodse gemeenschappen te gaan wonen, de zogenaamde Shtetls. Door oorlogen en economische problemen nam de haat jegens de Joodse gemeenschap alsmaar toe, iets wat vaak uitmondde in pogroms: gewelddadige aanvallen op Joodse dorpen en steden.

Carole Malkin is de kleindochter van David Toback. Op het einde van de 19de eeuw verliet Toback de armoede van de Joodse Shtetl waarin hij opgroeide en begon aan zijn lange reis richting Amerika. Geld om heel de familie mee te nemen was er niet. De rest van de familie bleef achter in Europa totdat David genoeg zou verdiend hebben om zijn gezin te laten overkomen.

Toen de Eerste Wereldoorlog op til stond, verlieten veel mannen uit angst Europa. Ook de grootvader van Joel Mason voelde dat de oorlog niet veraf was. Hij was soldaat in het Russische leger toen hij besloot te deserteren en naar Amerika te vertrekken. Hij had geen andere keuze dan zijn gezin achter te laten.

Na de Eerste Wereldoorlog gingen de deuren van Amerika steeds meer dicht. Voor wie zijn gezin wou laten overkomen was het nu of nooit.

Morris Moel is één van de laatste passagiers die het nog bij leven kan navertellen. Op zijn honderdste verjaardag haalt hij herinneringen op aan de illegale en hachelijke reis vanuit Rusland naar Antwerpen. Toen hij samen met zijn moeder, broer en zussen vertrok naar hun vader in Amerika, hadden ze hem al 8 jaar niet gezien...

SYNOPSIS AFLEVERING 2: DE OVERTOCHT

De keuze van de Red Star Line voor Antwerpen als Europese uitvalsbasis betekende een grote omwenteling voor de stad. Door grote investeringen in de haven, kan Antwerpen uitgroeien tot één van de belangrijkste migratiesteden van de wereld.

Louis Wallot, de glasarbeider die eind 19de eeuw van Charleroi naar Amerika migreerde, vertrok vanuit Antwerpen op het moment dat de aanwezigheid van de Red Star Line haar vruchten nog niet had afgeworpen. Hij getuigt over het Antwerpen vòòr haar economische bloei.

Toen de grote migratiegolf uit Oost-Europa op gang kwam, werd Antwerpen bijna overspoeld door migranten. In grote groepen kwamen ze toe in een voor hen onbekende stad. Velen bleven ook enige tijd in Antwerpen rondhangen vooraleer ze naar Amerika konden vertrekken, omdat er na de reis naar Antwerpen vaak geen geld meer over was om het Red Star Line-ticket te betalen. Sommigen werden ook door malafide ticket-verkopers van hun laatste geld beroofd.

Hoewel veel Antwerpenaren protesteerden tegen de aanwezigheid van zoveel migranten, was toch niet iedereen ongevoelig voor hun overlevingsstrijd. De schilder Eugene Van Mieghem vereeuwigde de doortocht van de migranten in levendige pasteltekeningen en schilderijen. Ook niet iedereen mocht vertrekken. Omdat alleen gezonde migranten werden toegelaten in Amerika, en de kosten voor de repatriëring bij afwijzing door de Red Star Line moesten gedragen worden, werden alle migranten voor hun vertrek medisch gekeurd.

Samen met zijn kleindochter Carole Malkin horen we de saillante getuigenis van David Toback, één van de joodse migranten, op zoek naar een beter leven aan de andere kant van de oceaan. Omdat ongetrouwde vrouwen niet alleen mochten reizen, kreeg hij het voorstel van een jonge dame om voor haar echtgenoot door te gaan in ruil voor een ticket in eerste klasse. Toch sloeg hij het aanbod af. Hij kon de gedachten aan zijn in Rusland achtergelaten vrouw en kinderen niet loslaten.

Net zoals vele arme passagiers, kon Toback zich enkel een 3de klasse ticket veroorloven. Zij maakten de 10 dagen durende overtocht met honderden dicht op elkaar gepakt, met amper voedsel, laat staan de mogelijkheid zich op te frissen. De schepen van de Red Star Line waren een perfecte weerspiegeling van de toenmalige klassenmaatschappij: de luxe en het vertier in de 1ste klasse stonden in schril contrast met de ontberingen van de 3de klasse benedendeks.

Vele migranten sloegen een gezamenlijke zucht van opluchting bij het zien van het Vrijheidsbeeld. Na deze vermoeiende oversteek, is hun American Dream is eindelijk tastbaar dichtbij. Maar dat betekent nog niet het einde van de reis...

SYNOPSIS AFLEVERING 3: AMERIKA

In de derde aflevering kan 'The American Dream' voor de Europese migranten die de oorlog en armoede ontvluchtten, eindelijk beginnen. Toch was de uitzinnige vreugde na de aanblik van het Vrijheidsbeeld voor velen slechts van korte duur: vooraleer men voet aan Amerikaanse wal mocht zetten, volgde de onverbiddelijke medische keuring op Ellis Island, de mythische toegangspoort van New York.

Bessie Akawie Cohen werd niet gezond beschouwd en moest daarom in quarantaine op Ellis Island blijven. De rest van de familie mocht wel door. Het zou uiteindelijk acht maanden duren, vooraleer ze haar familie mocht vervoegen in New York. Ellen Bledsoe Rodriguez, de kleindochter van Bessie Akawie Cohen, is diep geraakt door haar emotionele getuigenis.

Na de lange en uitputtende reis zette ook Morris Moel samen met zijn moeder, broers en zussen voet op Ellis Island. Eindelijk zouden ze na 8 jaar hun vader weer zien. Maar omwille van een oogziekte werd één van de zussen van Morris geweigerd. Moeder Moel stond voor een verscheurende keuze: ofwel met het hele gezin terugkeren naar Antwerpen, of haar dochter zielsalleen terug laten gaan.

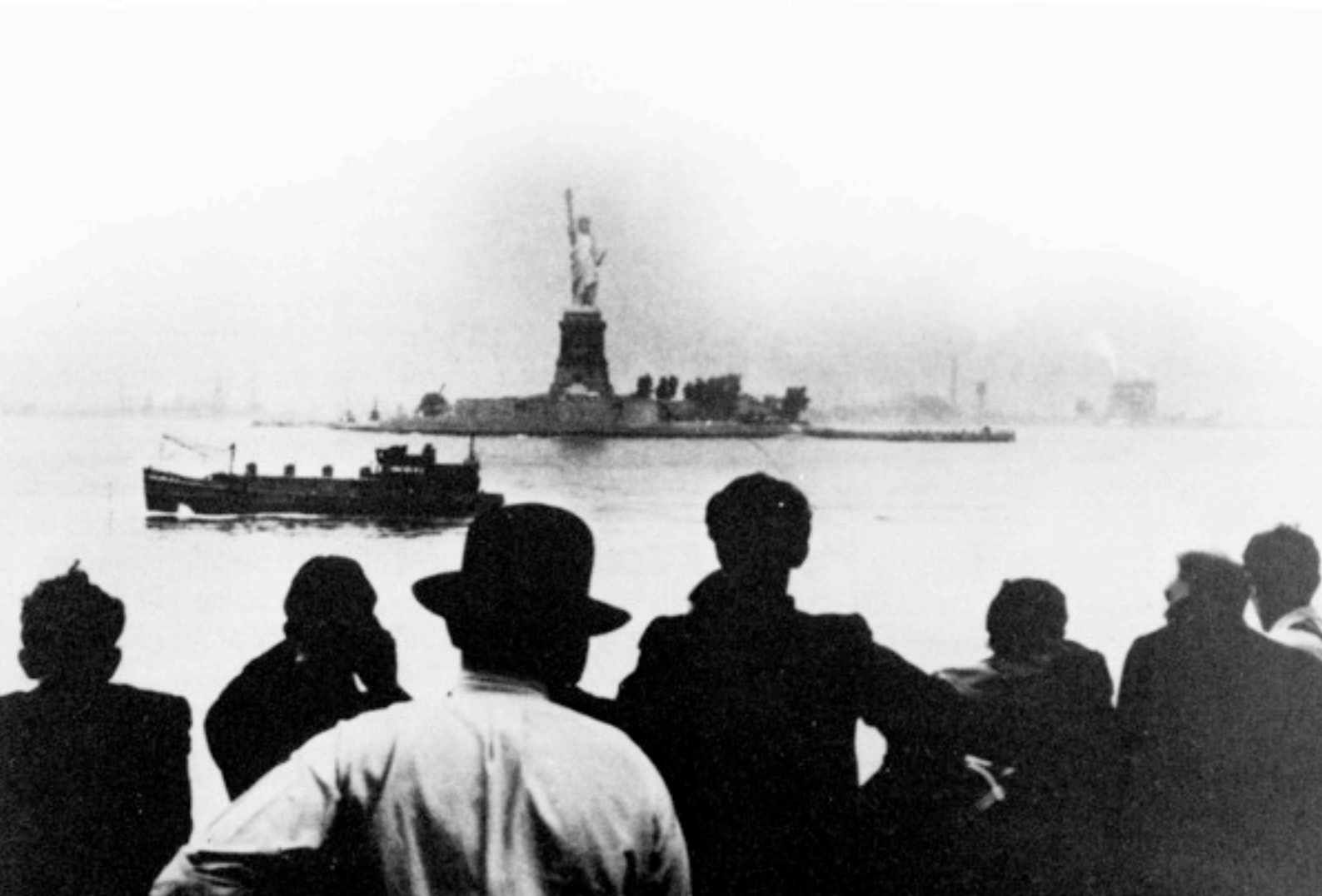
Onder druk van vakbonden en anti-migratiebeweging werden de toelatingscriteria in Amerika steeds strenger. Daarom werd ook het verleden van de nieuwkomers uitgeplozen. Voor de Belgische glasarbeider Louis Wallot uit Charleroi kostte het daarom heel wat moeite Amerika binnen te geraken. Hij reisde verder naar Pittsburg waar hij meteen aan de slag kon in de plaatselijke glasindustrie. Maar de Amerikaanse arbeiders waren niet zo blij dat een grote groep Belgen hun fabrieken overspoelde. Na een erg gespannen periode, beslisten de Belgen gezamenlijk Pittsburg te verlaten en elders hun eigen glasindustrie te stichten. Het stadje dat rond hun industrie groeit geven ze merkwaardig genoeg de naam Charleroi.

Veel kinderen zagen hun vader pas voor het eerst bij aankomst in Amerika. Zoals Max Mason, wiens vader zijn gezin had achtergelaten in Rusland toen Max amper 15 maanden oud was. Zijn kleinzoon Joel Mason probeert zich in te leven hoe zwaar dat voor zijn grootvader geweest moet zijn.

Voor velen begon het nieuwe leven in deze onbekende wereld vaak zonder een rooie duit op zak. Dat was niet anders voor Max Mason en zijn familie, die in een piepklein appartement met amper één slaapkamer in de Lower East Side van New York moesten zien te overleven. Die eerste woonplaats van de Masons is vandaag het drukbezochte Tenement Museum, dat de herinnering aan harde leefomstandigheden van de nieuwelingen in Amerika wil bewaren.

Door verplicht onderwijs en diverse andere initiatieven van de overheid wisten de vele uiteenlopende nationaliteiten te assimileren tot één natie. Zij zouden allemaal bijdragen aan de creatie van het moderne Amerika. Een citaat op één van de Ellis Island tapes vat het allemaal samen: 'dit land is gebouwd door immigranten. Dit land is een land van immigranten. We zijn allemaal immigranten...'

DE REGISSEURS

DANIEL CATTIER

Daniel stortte zich zes jaar geleden op het regisseren en produceren. Hij is van oorsprong Belg en Zoeloe. Na zijn kandidatuur in de rechten aan de Université libre de Bruxelles studeert hij Politieke Wetenschappen en Geschiedenis aan de School of Oriental and African Studies van de Universiteit van Londen.

Hij begint zijn carrière als assistent-researcher voor de dienst West-Afrika en Zuidoost-Azië van het Internationaal Secretariaat van Amnesty International in Londen. Daarna richt hij zich op documentaire en werkt hij als productiecoördinator en als documentalist voor Channel 4, BBC en ARTE. Hij is de maker van twee kortfilms « Paradoxes de l'Assassin » en « Africains Poids Moyens » die de prijs van de beste film in de wacht sleepte op het Sithengi Filmfestival in Kaapstad in Zuid-Afrika. De twee projecten kregen steun van de Franse Gemeenschap van België.

FABIO WUYTACK

Fabio Wuytack studeerde aan de Sint Lukas Hogeschool en de Manchester Metropolitan University. Tijdens zijn studies behaalde hij 3 master diploma's, waarvan in de audiovisuele kunsten (documentaire, Sint Lukas Brussel), het "Social inclusion through access to the media industries"-programma (Manchester Metropolitan University) en een pedagogische master in audiovisuele kunsten (Sint Lukas Gent).

De focus van Fabio z'n werk ligt op zowel sociaal als historisch relevante onderwerpen, zoals blijkt uit verschillende van zijn documentaires. Fabio heeft verscheidene geprezen documentaires verwezenlijkt, zoals zijn eerste film Made In Italy waarin het verhaal van een 100-jaar oude film van de gebroeders Lumière wordt verteld, en Persona Non Grata, een reis doorheen het leven van de vader van Fabio: Frans Wuytack. Zijn meest recente project is Expecting, het verhaal van een koppel dat ontsnapte uit hun geboorteland, verliefd werd, en vechten om te overleven nu ze een kind verwachten. Zijn huidige project is Red Star Line. Fabio beperkt zijn talenten niet tot de wereld van de film, hij exploreert ook de wereld van de kunst als beeldhouwer, net zoals zijn vader.

DE PRODUCENT

Off World is een onafhankelijke producent van documentairefilms en -reeksen waaronder de veelbesproken series Hoge Bomen en Arm Wallonië.

De afgelopen jaren heeft Off World een uitgebreid palmares en een solide reputatie opgebouwd als producent en coproducent van uiteenlopende films, die nationaal en internationaal uitgezonden en gedistribueerd worden.

Off World werd in 1995 opgericht door Eric Goossens en in 2002 gevolgd door Frederik Nicolai. Vandaag heeft Off World een nauwe en solide samenwerking opgebouwd met de nationale omroepen VRT-canvas en RTBF. Ook wordt op regelmatige basis gecoproduceerd met buitenlandse omroepen (ARTE, NPS, VPRO, TV3, ...) en buitenlandse producenten uit o.a. Nederland, Spanje, Frankrijk, Duitsland,...

Off World staat voor een eigentijdse en eigenwijze kijk op de wereld, vanuit de passie en het talent van haar auteursdocumentairemakers.

De filmografie van Off World is opgebouwd rond een duidelijke editoriale lijn waarbinnen de heel persoonlijke en originele benadering, interpretatie, kritiek of visie van de auteur op onze historische en actuele maatschappij steeds het kernpunt blijft. We willen met onze films de kijker in verwondering brengen, tot nadenken zetten, nieuwe inzichten laten ontstaan, die zorgen voor een breder en kritischer wereldbeeld, noodzakelijk in onze vaak eendimensionaal evoluerende maatschappij.

De impact van de documentaire film moet ook universeel zijn: vanuit haar duidelijke (soms kleine) context de deuren openen naar een grotere waarheid, het moet dus als het ware transnationaal zijn.

Auteursdocumentaire staat voor Off World niet synoniem voor elitair. Vele producties (Rêve kakudji, Little Heaven,...) hebben nationaal en internationaal een groot en breed publiek weten te bereiken.

Daarnaast zet Off World zich actief in om de Vlaamse documentairesector mondiaal meer op de kaart te zetten. Off World is lid van Flanders Doc en van het European Documentary Network (EDN).

ERIC GOOSSENS

Eric studeerde communicatiewetenschappen aan de Katholieke Universiteit van Leuven en liep vervolgens een jaar stage bij het Audiovisueel Centrum van de K.U.L. Daarna werd hij door Erwin Provoost gevraagd onder de vleugels van FEMI (Flemish Media Institute) verschillende scenario-workshops in binnen en buitenland te organiseren onder de artistieke leiding van de Amerikaanse scenarist Frank Daniel. Hij nam ook deel aan een aantal documentaire workshops georganiseerd door het FEMI en begeleid door de Stephen Peet (BBC). Het audiovisuele productiehuis Little Big One werd vanaf 1990 de volgende stek waar Eric Goossens als televisieproducent aan diverse projecten voor zowel de VRT, RTBF en Canal+ mocht meewerken.

In 1995 richtte Eric Goossens het productiehuis Off World op. In de daar op volgende jaren werden vele commercials en documentaires geproduceerd. Samen met Anton Roebben richtte hij in 1999 het productiehuis Walking The Dog op. Walking the Dog produceert creatieve animatiefilms en series.

Eric Goossens is ook ondervoorzitter van anim.be, de vereniging van Belgische animatie-producenten, en één van de drijvende krachten van FlandersDoc, de vereniging van de Vlaamse documentaire-producenten.

FREDERIK NICOLAI

Frederik Nicolai wordt nogal eens verward met een naamgenoot die veel furore maakte in het Brusselse café- en restaurantcircuit. Hier gaat het om een andere Frederik Nicolai, die zonder enige horeca-ervaring, sinds 2002 zijn passie voor documentaire deelt met Eric Goossens.

Frederik begon zijn carrière met de uitvoerende productie van kortfilms (Haun, Carlo,...) en werkte daarna een aantal jaren in Nederland als productie leider van fictieseries en films als Burgers/Reizigers (VPRO/Motel Films), Little Girl Blue (NPS, Motel Films),... Daarna wijdde hij zich volledig op de auteursdocumentaire en was hij producer van onder andere 4 Elements (Jiska Rickels, Fu Works, openingsfilm Idfa 2006), Filmen zonder grenzen (Hans Heijnen, NPS, Zeppers Film), Panna (Nordin lasfar, NPS, Zeppers Film), Johnny Hoes (Hans Heijnen, NPS, Zeppers Film),...

Na jarenlang pendelen tussen Brussel en Amsterdam, koos Frederik voor Brussel als thuishaven, en wil hij samen met Eric Goossens, een sterk palmares en internationaal netwerk voor off World uitbouwen. Naast regiecoach voor jonge makers is Frederik ook stichtend lid van FlandersDoc.